

JAKOBUS 3 : 10b

Ds. D. Chr. Overduin

15 maart 1983

Jakobus 3 : 10b

Schriftlezing : Jakobus 3 : 1 - 12

Zingen : Psalm 52 : 2,3
34 : 6,7
141 : 3

Jakobus 3

1 Zijt niet vele meesters, mijn broeders, wetende, dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen.

2 Want wij struikelen allen in vele. Indien iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, machtig om ook het gehele lichaam in den toom te houden.

3 Zie, wij leggen den paarden tomen in de monden, opdat zij ons zouden gehoorzamen, en wij leiden [daarmede] hun gehele lichaam om;

4 Ziet ook de schepen, hoewel zij zo groot zijn, en van harde winden gedreven, zij worden omgewend van een zeer klein roer, waarhenen ook de begeerte des stuurders wil.

5 Alzo is ook de tong een klein lid, en roemt, [nochtans] grote dingen. Ziet, een klein vuur, hoe groten hoop houts het aansteekt.

6 De tong is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid; alzo is de tong onder onze leden gesteld, welke het gehele lichaam besmet, en ontsteekt het rad [onzer] geboorte, en wordt ontstoken van de hel.

7 Want alle natuur, beide der wilde dieren en der vogelen, beide der kruipende en der zeedieren, wordt getemd en is getemd geweest van de menselijke natuur.

8 Maar de tong kan geen mens temmen; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol van dodelijk venijn.

9 Door haar loven wij God en den Vader, en door haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn.

10 Uit denzelfden mond komt voort zegening en vervloeking. ***Dit moet, mijn broeders, alzo niet geschieden.***

11 Welt ook een fontein uit een zelfde ader het zoet en het bitter?

12 Kan ook, mijn broeders, een vijgeboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Alzo [kan] geen fontein zout en zoet water voortbrengen.

JAKOBUS 3 : 10b

THEMA: DE TONGDOOR GOD GESCHAPEN TOT ZIJN LOF

DOOR DE SATAN VERGIFTIGD TOT ZONDE

DOOR CHRISTUS GEHEILIGD

Dit gedeelte is moeilijk in kleinere delen te verdelen omdat het ene vers onlosmakelijk verbonden is aan het andere vers. En daarom komen wij misschien wel door deze twaalf verzen heen. En zo niet dan zien wij, zo de Heere wil, wel weer verder op een ander keer.

De apostel Jakobus begint met te waarschuwen om niet vele meesters te zijn, mijn broeders, wetende dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen.

Dit meester-zijn staat in verband, uiteraard, met de tong, want met dit meester-zijn wordt bedoeld: Leraar zijn, een soort Rabbi zijn. Je zou zeggen: Nou, dat is toch op zich geen kwade zaak. Toen Mozes en de oudsten door de Geest van God profeteerden, die oudsten waren daartoe aangewezen, werd er geboodschapt aan Mozes: Zie er zijn nog twee mannen die niet tot de afgezonderden behoren, niet bij die groep, maar die zomaar in het leger aan het profeteren zijn. Wat moeten we daar aan doen? En toen zei Mozes: Och, dat al het volk profeten ware. Hij sprak dus de begeerte uit dat ze allen door die Heilige Geest zouden spreken en aangejord worden.

Wij lezen ook in de brieven van Paulus: Die lust heeft tot een opzienersambt begeert een voortreffelijk werk.

En Calvijn maakt de begeerte tot het opzienersambt tot één van de wezenlijkste onderdelen van de roeping tot het ambt.

En nu Jakobus, die spreekt in een trant of hij zeggen wil: Broeders laat er niet al te veel leraars komen, niet al te veel meesters. Want je hebt des te meer te verantwoorden. Want je werk bestaat voor een groot deel uit spreken. En als je veel spreekt dan kan je ook veel struikelen. En ja, laten we maar eerlijk zeggen, zegt Jakobus, wij - hij sluit er zichzelf bij in - struikelen allen in vele. Die niet struikelt in woorden, ja, die man zou ik

JAKOBUS 3 : 10b

nog wel eens willen zien, die is een volmaakt man. Die is de baas over zijn hele lichaam. Die kan zichzelf helemaal in bedwang houden. En ja, van alles wat je zegt moeten wij verantwoording afleggen. Dus dan kan je maar beter niet zoveel meesters hebben en zo zoeken om meester te worden. Want vaak, bedoelt Jakobus, wordt er geen rekening mee gehouden dat wij van al die woorden rekenschap af moeten leggen aan de Heere. En als iemand nu op dat fundament, dat goede fundament, hooi, stro en stoppelen bij heeft zitten, dat wordt allemaal door het vuur beproefd. En al is het, zoals Paulus zegt, dat zijn ziel behouden zal worden als door vuur, je zou bijna zeggen: Het gaat heet uit, het is een benauwde zaak als dat allemaal op een mens aankomt, wat hij allemaal beter niet had kunnen zeggen, of verkeerd gezegd heeft.

Ik heb met zeer veel belangstelling dit gedeelte zitten lezen.

Waarom? zult u zeggen.

Nu ja, zijt niet vele meesters en ...

Dan vraag je je af hoe ligt dat nu voor je persoonlijk?

Ik kan daar wel iets over zeggen.

Ik heb weleens een periode gehad, bij de overdenking van de bediening van het Woord, van de dienst des Woords, dat ik zo vreselijk benauwd was. Want, dit was verkeerd, dat was verkeerd en dan die dwaling en dan die dwaling, soms ongewild, per ongeluk. Maar ja, als dat hoofdzaken raakt dan is dat toch wel heel erg. Maar - daarmee wil ik de ernst van de dienst des Woords niet verkleinen - die angst ben ik kwijt geraakt, die heeft de Heere weggenomen. En ik heb weleens meegemaakt dat in een kerkeraad - niet bij ons - een ouderling buitengewoon ging uithalen in een lang gebed voor de dienst over de verantwoordelijkheid en het bloed wordt van m'n hand geëist en een hoop dingen meer en over vrijmaken van je bloed. In de preek heb ik daar nog iets van gezegd, dat die verantwoording door de Heere op Zich genomen is en dat Hij mij en mijn last draagt, want dat ik het toch niet dragen kan. Dat klinkt natuurlijk erg gemakkelijk, maar ik bedoel dit: Als dat niet zo zou zijn, waar zou een mens dan moeten blijven? Als er niet een ruimte, een opening komt in de Heere zelf, dat Hij het voor Zijn rekening neemt. Dat er de bewustheid is met alles wat we verkeerd doen dat nochtans de Heere draagt en geeft. Nu, dan kan je beter inpakken, denk ik dan. Dan kan je alles beter zijn dan meester of leraar.

Ik moet eerlijk zeggen, wat dat betreft verontrustte mij het lezen van deze woorden niet zo erg.

Maar er is wel een andere kant en die raakt mij en misschien u ook.

En, omdat wat dichterbij te brengen hoop ik dat u de achtergrond van deze woorden moogt verstaan.

Ik heb in het begin gezegd dat deze brief gericht is aan christen-Joden, die verstrooid waren door de verdrukking en in Syrië, Damascus, overal heen, terecht gekomen waren. Deze mensen kwamen uit een godsdienstige levenssfeer waar het een grote eer was om 'meester' te zijn, 'rabbi' te zijn. Dat weet je uit de Evangeliën, wat een ontzettend grote invloed de schriftgeleerden en de farizeeërs, de rabbijnen, de wetgeleerden hadden en de grote rol die zij speelden onder de mensen. Zij waren met recht 'meesters'. En nu had de Heere Jezus gezegd, in Mattheüs en bij andere

JAKOBUS 3 : 10b

Evangelisten ook: Laten jullie je maar geen meester of rabbi noemen. Doe dat maar niet, want Eén is uw Meester. Zo moet je je ook maar niet vader noemen en genoemd worden, want Eén is je Vader. Het lijkt wel of de Heere Jezus het afremde, ja sterker nog, dat Hij zegt: Discipelen, dat niet, nee, je moet je maar geen rabbi laten noemen, of meester. Want Ik ben jullie Meester!

Toch weten wij dat God opzieners gegeven heeft in de nieuwe bedeling, dienaren, ouderlingen, diakenen. Hoe komt dat dan dat Jezus daartegen waarschuwt en dat Jakobus er een beetje bang voor is, als er een soort streven komt om meester te worden?

Wel, er zat in dat woord - dat kent u wel dat woord meester, u kent ook het woord be-meesteren - bemeesteren wil zeggen als wij een ander een klein beetje de wet voorschrijven. Dat zit ook in een uitdrukking, bijvoorbeeld, dat is een echte schoolmeester. Dat iemand in z'n hele manier van optreden iets meesterachtigs heeft. Hij begint gelijk op een meesterachtige toon iets uit te leggen en terecht te wijzen en noem maar op. Nu was dat in die tijd ontzettend in zwang. Die meesters waren erg gesteld op hun eer, ze waren zich sterk bewust van de waarde, die ze onder het volk hadden en ze deden ook niet anders dan vanuit de wet het volk bemeesteren. Ze waren bezig met de geboden, met de inzettingen. Zij wisten precies wat wel mocht en wat niet mocht. Zij wisten precies welke kleren je aan mocht en welke je beter niet aan kon doen. Ze wisten precies hoeveel meter je mocht lopen op de sabbat en wanneer je even rust moest houden. Ze waren ontzettend goed thuis, met al hun uitpluizingen, in de geboden en in de leringen. En vanuit dat 'meester' zijn, waren zij werkzaam onder de mensen. Ze schreven de mensen geboden en leringen voor. U zegt: Ja, dat waren geboden en leringen van mensen, waar Jezus van zegt: Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn. Ja, u hebt gelijk, maar je moet er wel bij incalculeren dat wij ook een legio leringen en geboden van mensen hebben. Het raakt ons! Dit raakt ons! Het is ons eigen om uit onze wetenschap en waar wij in thuis zijn, met name als het gaat over de wet en over de wil Gods om van daaruit de anderen te bemeesteren.

Er staat: Zijt niet. Je kunt ook lezen: Wordt niet vele meesters.

Kijk, je zou zo zeggen, de kiem zit er in. Die probeert uit te groeien van een plantje naar een boom. Net als ene Manus, vroeger bij ons in een dorpje verder, die zag zichzelf als een boom waarin de vogelen des hemels nestelen. Want de mensen kwamen van alle kanten als er wat te vragen was over de bekering of over goed of kwaad of hoe het stond voor de eeuwigheid. Dan kwamen ze bij die man, in die boom en daar wilden ze graag een nestje vinden. Zo zit natuurlijk de hele godsdienst, vroegen en nu, vol meesters.

Maar nu moet je eens kijken. Wat een vreselijke botsing vond er plaats tussen DE MEESTER en de 'meesters'.

Wij zijn geneigd om dat hele wettische, wetgeleerde, schriftgeleerde, zo op één hoop te vegen, dat is allemaal niets. Maar we hebben er vaak geen erg in dat we zélf van die meesters zijn. En dat we zélf zo veel woorden spreken zonder grond. En al hebben die woorden grond, dan hebben we vaak nog ongelijk. Omdat de aanwending van onze woorden niet gedragen wordt door de liefde, maar door de een of andere ijverzucht, door een of andere heerszucht.

JAKOBUS 3 : 10b

Nu, dan kan je dit meemaken. Ik noem maar wat, zo uit de loop der jaren. Ik was in een kerkgroep en als je daar nu een stukje van je haar afgeknipt had, bijvoorbeeld, dan kon je geen belijdenis doen. Dat was tegen het Woord, zei men. Zo kan je het vermenigvuldigen. Hoedje, petje, kousje, kleurtje. Het stond als een paal boven water vast, twintig jaar geleden en nog wel, als een meisje bijvoorbeeld een sigaretje rookt, dan kan dat nooit een kind van God zijn. Als je per ongeluk iemand zag die een broek aan had, dan kan dat helemaal niets zijn. Ik weet wel dat er misschien mensen zijn die denken: Man, schei nu alsjeblieft uit. Ja, dat weet ik wel. Maar daarmee moet ik die farizeeër bij mezelf en bij u wel noemen, dat hij springlevend is. En dan moet je eens doorgaan en denken. Bij het ene kerkgenootschap als je dit hebt dan wordt je gewaarschuwd, als je een radio hebt dan wordt je gewaarschuwd, heb je een televisie dan wordt je geschorst, of onder censuur geplaatst, enz. Is het dan niet goddeloos? Wat wij doen is veel goddelozer. Wat denk je dat de Heere Jezus meer moeite mee had, bij die vrouw die in overspel gegrepen was of die vuilaardige godsdienstige farizeeërs? Die mens die in één ogenblik misschien tot over zijn oren in de modder zit, of die vuile lage tong van ons? Wees nu eens eerlijk, mensen, waar heeft nu de Heere Jezus de meeste ellende, verdriet gehad? Van de gewone man? Waar de farizeeërs van zeiden - dat zeggen ze misschien van ons ook wel - oh, die vervloekte schare, die de wet niet weet, die stommelingen, die mensen die er geen verstand van hebben, of die het niet zo nauw nemen, daar staan wij ver boven. Je zou zeggen, daar heeft de Heere Jezus, onder dat soort mensen, nog de beste tijd van Zijn leven gehad, op aarde. En de rest was enkel vijandschap. Die zit diep in ons eigengerechtigde hart geworteld en vooral als het over godsdienst gaat. Als we er nog godsdienstig bij zijn en we hebben bijbelteksten bij de hand waarmee we elkaar om de oren kunnen slaan, dan is het helemaal verschrikkelijk. Dat is gewoon op een christelijke manier mekaar vergif ingeven, net zolang totdat je dood bent, geestelijk dood. Op een ondefinieerbare, niet te omschrijven wijze hebben we gelijk en tóch zijn we aan het moorden en aan het doden. De mensen willen dat niet weten, wij willen dat niet weten. De mensen zouden graag willen dat ik bijvoorbeeld - je hoeft het niet meer te zeggen, daar gaat het niet om, ik weet dat allang, het is al meer gezegd - als hij nou maar een klein beetje dit, als hij nou maar een klein beetje dat, dat de mensen konden zeggen: Nou ja, die dominee is rechtzinnig genoeg en die neemt het nauw genoeg, maar de mensen in die gemeente dat zijn van die rotlui, samengeraapt zootje, die trekken zich toch nergens wat van aan. Dan was die dominee nog gered, dan konden we toch nog zeggen: Het is jammer dat die man bij zulk soort mensen zit, hij had beter bij ons kunnen zijn. Nou, je mag gerust weten, ik zeg dat ook openlijk, niet alleen hier hoor, maar dat heb ik privé ook wel eens moeten zeggen: Ik walg van heel die godsdienst, dat ben ik nooit van plan. Want jullie mogen dat wel doen misschien, dat moet je zelf weten, maar ik niet. Want ik weet dat ik God tegen heb, en ik lach om al die dingen. Als het werkelijk over ongerechtigheden loopt die wij, vrome lieden, bedrijven, onder de dekmantel, daar wil ik wel eens over praten. Maar niet over die flauwe kul. En dan zeggen we nog: We zijn gestorven aan het verbroken verbond der werken, maar ik geloof er niets van. Totaal niet! Als we straks dood gaan dan moet je eens kijken, hoe het dan gaat. Dan liggen we met het angstzweet op onze hoofden. Waarom? Omdat we nooit waarachtig werkelijk voor God geleerd hebben zondaar te zijn. En dan onder het mom van, ja, maar we moeten toch dit en we moeten toch dat. Dat is de werkelijkheid. Is

JAKOBUS 3 : 10b

er dan niets te bestraffen? Ik weet dat Adam altijd te ver gaat. Maar wat wij zoeken waarin het te ver gaat, daar ligt het niet. Dan zijn er wel andere dingen. Dat we Gods dierbaar Evangelie miskennen en verachten, dat is kwaad. En dat we met bijbelteksten en noem maar op elkaar onder een soort druk durven te zetten, dat is goddeloos.

Ja, ik weet wel, er is ook een christelijke levensstijl, dat weet ik allemaal wel, en die hoef je niet zomaar over boord te zetten. Maar daar gaat het even niet om. Ik belicht dat nu even scherp van een bepaalde zijde. En dan zal je zien, mensen, als je de Evangeliën aandachtig leest, de Heere ging op die praatje nooit in, en de Heere had er niet mee van doen. De Heere had andere dingen, waar het wél om ging.

En nu zijn dat nu zulk soort meesters waar een mens naar op weg is. En dan zegt hij: Wordt niet vele meesters, broeders, want het zit er bij jullie - bij ons allemaal - nog een beetje erg in, want jullie hebben altijd in die sfeer geleefd, als Joden: De Rabbi, de Rabbi, de meester, dag meester, zou hij me wel zien. Jullie zijn het gewend om deemoedig te kloppen en 'wat denkt u, zou dat mogen?' nou, even kijken, vriend, ja ik heb pas nog een studie ervan gemaakt, maar ik zou het niet doen, nee, ik zou het niet doen. Het staat er wel niet zo rechtstreeks, maar kijk eens, de vreze Gods die breng dit en dat mee. Ja, zo praten we.

Dat is in diepste zin de ontzaglijke botsing geweest toen Jezus Christus op aarde kwam en dat hele kaartenhuis opzij schoof en er niets mee van doen wilde hebben.

En dan moet je eens zien, we hebben al reglementen, we hebben dit, we hebben dat, hele boekdeeltjes van samenvattingen, waarin op de diverse synodes dit besloten werd en dat besloten werd en zus besloten en zo besloten.

En nu zegt Jakobus: Die kant niet uit mensen, die kant moet het niet uit. Want met welke maat je meet wordt je wedergemeten. Daar heeft God nu zin in, om mij, vrome tiran eens even voor de balie te slepen en te zeggen: O, nu zal Ik jou eens onderzoeken. Ja maar, dit Nee, die maat heb je op je buurman ook toegepast en op die heb je hem toegepast en daar heb je zo vroom staan te praten met tekst en al er bij enz.: Hoe kan je nu zoiets doen en hoe heb je nu dit gedaan en dat gedaan? Nu zal Ik jou ook eens naar die maat meten.

Wij zullen te meerder oordeel ontvangen. Begrijp je dat? Dat het die kant beslist niet uit moet. Kijk, Jakobus beschouwt zichzelf ook een klein beetje als een meester, als een leraar, want hij zegt erachter: Wij struikelen allen in vele. Maar ja, hij mag weten dat hij in ieder geval van God geroepen is om het Woord der zaligheid door te geven en het Evangelie van de Heere Jezus en van de werken des geloofs. Hij zondert zich er niet bij uit, dat niet. Maar hij zegt: Tjonge, als het die kant uit moet dan heb je straks 30 pausen in de kerk en allerlei figuren. De een zegt: Daar moet eens wat van gezegd worden. De ander: Daar moet wat van gezegd worden. Weer een ander hangt een bordje achter in de kerk. En een ander zegt: Ik kan niet verder, juffie, zou je eerst wat op je hoofd willen gaan zetten, want ik moet preken. Schei toch uit! Met al die dingen.

Wij zullen te meerder oordeel ontvangen, want wij struikelen allen in vele. Iemand die in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man.

Gelukkig ergens dat Jakobus dat zegt, want dat betekent, voor mij, deze troost, dat als ik in woorden struikel, dat je niet alleen staat. Want als dat zo zou zijn, dat je in woorden niet struikelt, dan ben je machtig om je hele lichaam in toom te houden en dat zijn we nog niet zomaar, om ons hele lichaam in toom te houden.

JAKOBUS 3 : 10b

Maar dan moet je eens kijken, ik wil nog even daar op doorgaan en dan daarmee verschillende dingen samenvatten.

Die tong wordt hier eigenlijk gezien, getekend als een soort persoontje. Hij maakt deel uit van het lichaam, maar hij is machtig om het hele lichaam te verderven en te ontheiligen. De tong. Je zou bijna zeggen, het lijkt wel of alle andere zonden min of meer in de schaduw vallen bij de zonde van de tong. Want met die tong vormen wij de spraak en de woorden. Die tong is dus een machtig instrument. Die is door God geschapen. Beesten hebben ook een tong, maar daar kunnen ze mee blaffen of mee loeien of mee fluiten of weet ik wat, maar niet mee spreken. Die tong staat niet in gedachte van de taal, in de verhouding tot de taal. De tong is een wonderlijk instrument, een wonderlijk lichaamsdeel. Want God schiep ons goed. Dus die tong hebben wij gekregen om goede dingen te zeggen en om de Heere te eren en te prijzen. En in dat opzicht stond de mens, zou je zeggen, aan de top van de schepping. Ik zal met hart en mond, o Heere, Uw lof verbreiden en Uw eer. Dat kon geen beest zeggen of doen. De mensen. De mens is de sprekende mens, met de tong.

God schiep die tong ook in het licht van Zijn eer. Mochten Adam en Eva dan niet over gewone dingen praten? Natuurlijk. Die hebben over bomen en planten en vruchten en beesten gepraat. Die hebben alle beesten namen gegeven. Die hebben over alles en nog wat gepraat. Die mensen stonden niet louter en alleen te zingen in het paradijs. Maar, wat ze ook zeiden, het was niet zinloos. Het was het leven. En dat werd gedragen, had als draagvlak, de gunst, de gemeenschap met God. Zo had God het ook bedoeld. Dat er nu een mens als een soort wederkerigheid zijn lippen zou openen en God de eer zou geven. Dat was het bijzondere en het merkwaardige van al die beesten en dan de méns. De mens uit wie God zoveel terug kreeg. De spraak, de taal, het gemeenschap hebben en oefenen, door middel van de taal. Wij kunnen het ons niet indenken als je geen tong hebt. In de martelaarsstrijd werd bij martelaren soms de tong uitgesneden, als een duivels middel opdat die mensen niets meer konden zeggen. Het is erg als je niet praten kunt en er geen uitweg is voor de gedachten. Moet je je toch eens indenken. Daarom is doof, als je echt helemaal doof bent, ook heel erg, als je woordenschat zo beperkt is dat je met moeite je gedachten kunt formuleren. Dat lijkt me zo iets ergs, dat je geen uitweg hebt in woorden.

En nu is de duivel gekomen, die sprekende slang, die heeft ook de tong gebruikt om te praten met de mensen en om ze te laten vallen in de zonde. En dat is gelukt. En toen is die tong door de duivel vergiftigd tot zonde. En nu is eigenlijk, wat eerst zo mooi was en zo'n bijzondere gave, geworden één van de gevaarlijkste leden van ons lichaam. Eén van de gevaarlijkste. Waarom? Ja, nu kunnen al die gedachten door de tong naar buiten stromen in woorden. Nu komt het eruit. Nu kunnen wij met die tong ook anderen bereiken. Let wel, het gaat over die communicatie, die mogelijkheid die daar is. Het gaat dus over: Niet als ik in mijn eentje op de hei zit en ik begin een of ander raar woord of versje te zingen, dat is ook de zonde van tong, waar ik rekenschap van af moet leggen, maar je zou zeggen: De vogels begrijpen er niets van en de koeien ook niet. Maar nu kan ik met die tong iets doen. Ik kan voor die ander een wereld van gedachten een sfeer oproepen. Ik kan met die tong de ander in een bepaald licht brengen, of donker. En dat is zo ingrijpend.

JAKOBUS 3 : 10b

Jakobus gebruikt het beeld van een paard. Die heeft zo'n toom. En daar kan je aan trekken en dan kan je zo'n heel groot paardelichaam mee besturen.

Hij denkt ook aan de schepen, grote schepen. Door harde winden worden ze voortgedreven. En kijk daar staat één zo'n mannetje aan het roer, betrekkelijk een klein roer, en hij duwt er tegen en het schip verandert van koers.

Jakobus wil zeggen: Kijk eens in het leven hoe door kleine dingen grote zaken worden bestuurd. Een paard. Een schip.

Zo is ook onze tong een klein lichaamsdeel en toch kan het grote dingen roemen. Er staat nog niet bij of het nu positief of negatief is, dat laten we even in het midden. En dan zegt hij erbij: Zie eens - weer een beeld - hoe een klein vuur een grote hoop hout aan kan steken. Ja, maar je moet met vuur beter niet bij een hoop hout komen. Ja, dat is waar. Beter van niet. Maar het gebeurt wel. Eén lucifertje en de hele zaak brandt af.

De tong, zegt hij dan, is ook een vuur. Een wereld van ongerechtigheid. Hij is wel door God gesteld onder onze leden. Zeker. We hebben die tong niet voor niets gekregen. Maar door de zonde is die tong een pestziekte geworden, die het hele lichaam besmet en ons levensrad - stel het leven maar even voor als een rad, met al z'n wisselingen, met als z'n stappen en schreden op de weg, onze hele levensloop, zeggen wij wel eens - wordt door die tong ontstoken. Het is een ontstoken leven. Dat leven van ons, dat rad, dat van onze geboorte af maar draait, wordt er door ontstoken. En dat vuur heeft zijn oorsprong weer, die ontsteking, dat vergif, in de hel, waar de satan is en de verlorenen, waar alleen maar duisternis en gif is.

Die tong, wat is er van terecht gekomen? 't Is droevig. We hebben er van gezongen: Uw tong die toelegt om te schaden. Wat zal de bedrieglijke tong u geven? Klapachtige lieden steken een stad in brand. Een oorblazer scheidt de voornaamste vriend. In de Spreuken, in de hele Bijbel, in de Psalmen, overal kom je die tong tegen, die ongerechtigheid spreekt, die de ellendige kwalijk bejegt, die grote dingen spreekt tegen God, die in de hemel wandelt, die als een scheermes is en als een dolkstoot. De tong. Juist de tong van mij, de farizeeër, de wetgeleerde, de schriftgeleerde. Want nu zijn wij zo ontzaglijk slecht dat we nu doen alsof onze tong ontstoken is door het Woord. We hebben gelijk. We zijn rechtzinnig. We hebben een tekst. Met een effen gezicht brengen we hem in het midden. Er is niets tegen in te brengen. En ik weet niet van hoedanige geest ik ben. Dat weet ik niet. God kijkt er doorheen. Die ziet hoe ik mijn man of mijn vrouw of mijn naaste, maar vooral in de kerk, in de kerk is het ergste, bezig ben, elke dag een dosis, een paar druppeltjes, er zo in laat vallen. Een paar mooie teksten. Een mooi vroom praatje. Waarbij ik bezig ben om de ander te vernielen, geestelijk, te vermoorden, het leven tot een soort hel te maken. Maar niemand heeft het door. Want ze zeggen: Hij heeft groot gelijk, zij heeft groot gelijk. Het is toch droevig eigenlijk. Maar God, die de harten kent en de nieren proeft. God, wat zal Die nu zeggen? Hij - oh, ja dat is wel een veranderde man, hoor - jij? Wie maakt dat uit? Nou, dat geloof ik. O. Dan ben jij zeker nog beter veranderd, nog iets meer veranderd, dat jij dat uit kan maken. Nou ja, je begrijpt wel wat ik bedoel, aanvankelijk. Heb je ooit wel een die walgelijke vertoning in de godsdienst meegemaakt, op gezelschappen? Waar tien mensen zitten of zo, en één een meester of twee. En die anderen? O, die zijn nog onbekeerd. O. En hij? Ja, hij weet het, hij is bekeerd. Ja, een mens kan er zo door betoverd zijn alsof het een soort masochisme is, hij geniet onder de kwellingen. Als de meester een paar klappen geeft

JAKOBUS 3 : 10b

met een stuk leer, weet je wel, dan geniet hij gewoon. Dat hij het nog waardig acht. En als de meester op een andere tijd weer eens een pluimpje geeft, een wonder. Zou jij een gebedje willen doen? Nou, doet u het maar, u weet toch wel nou ja, goed. Ik zal het dan maar doen. Ik kan wel niet bidden, maarre luister maar. Dat is de praktijk.

Kan je begrijpen dat mijn oudoom tegen ons als jongens zei op de catechisatie met een lachend gezicht: Jongens, heel de godsdienst is puur bedrog, mensenbehagerij, oplichterij en noem maar op. En, zegt hij, als God me niet de waarachtige godsdienst geleerd had, dan had ik er nooit wat moeten hebben, nooit. Er is niets zo misselijk als godsdienst. Een zaak om elkaar te benauwen. Om elkaar achter de vodden te zitten en noem maar op. En allemaal met één groot doeleinde: Ik! Daar zijn we aan gevallen en dat gaat nu gewoon zo door.

Wat is dat toch erg, hè. Ja, ik weet wel, wij vinden het niet erg. Dat komt omdat wij het niet geloven. Omdat we het niet geloven. Eerlijk waar, wij geloven dat gewoon niet. Wij zien dat als: Nou ja, kijk het is een volmaakt mens die in woorden niet struikelt. Maar dacht je dat er één een ogenblik wakker ligt omdat hij dit of dat gezegd heeft? Hij vindt het wel rot, zoals men dat noemt. Ja, als hij het verkeerd gedaan heeft, dat vindt hij dan vervelend. Want dan sla je ergens weer een flater. Maar het feit dát hij dat gedaan heeft en wát hij gedaan heeft, daar ligt een mens niet van wakker. Nee. Dat geloven wij niet, zei ik. Ik ook niet, dat zit niet in Adam. Alleen als die dierbare Heere en Zaligmaker het ons gaat leren dan worden we er een beetje achter gebracht en dan is het van tweeën één: Of eruit of erin. Het is erin om voor die Koning te buigen en te zeggen: Hier zit die doortrapte farizeeër met heel zijn mooie inkleding en omkleding en verhaaltjes over dit en dat en over God, de dienst van God en over dit en dat; hier zit hij; wees mij genadig, Heere, want ik heb de hel verdiend; alleen al door mijn praten, al had ik mijn leven lang nog geen hand uitgestoken, maar dat heb ik verdiend. Of we harden het niet. Nou dan gaan de mensen er vandoor, dan gaan we er vandoor. Als de Heere Jezus de vinger op de zere plek legt in ons persoonlijke leven, o, dat is wel zo naar, dan kan de kerk zo leeg stromen. Mijn grootvader zei wel eens - nu had die man een vreselijke hekel aan godsdienstige dingen, en ze zeiden van hem: Nou, dat is natuurlijk droevig, want als je niet naar de kerk kon komen en je had geen auto en geen fiets en je kwam met de tram, dan was het ook niet zo erg, daar maakte hij niet zo'n probleem van, en al die dingen meer - mensen - hij zei het erg grof - je wordt nergens meer door verneukt dan vrome mensen en motregen. Toen waren de mensen zo woest! Woest waren ze en ze schoven het er allemaal op: Zulke groffe taal op de preekstoel, dat past toch niet. Een dominee hoort toch deftig te zijn. Maar dat wás het niet. De werkelijkheid was: Ik voel me op m'n tenen getrapt, wat denkt die vent wel? Heel onze godsdienst is daarom ijdel, vanwege de tong. Zijn wij dan zo braaf? Nee, helemaal niet. Daarvoor preek ik het juist ook uit de Schrift. Om erachter te komen. Want het is natuurlijk nog wel een verschil of dat je ondanks alles zegt: - ik noem nu maar weer een voorbeeld - Je ziet iemand, ik heb er zelf ook een hekel aan, gewoon, niet uit allerlei teksten of zo, maar ik vind het gewoon niet mooi, iemand die een beetje opgemaakt is, dan denk ik nou ... Ik zeg wel eens tegen de kinderen die zitten met allerlei flesjes en potjes als ze wat te pakken kunnen krijgen, weet je wel, dan zeg ik: Nou, je zult gauw oud zijn op die manier. En dan lees ik wel eens expres iets van die maantjes en die balletjes enz. uit Jesaja. Maar nu kan je daar natuurlijk ook een soort godsdienst van maken. En dan heb je net iemand

JAKOBUS 3 : 10b

onder handen genomen en dan zeg je tegen jezelf: Ik ben toch blij en dankbaar dat ik niet zo ben, wat mijn uiterlijk betreft, dat ik zoiets nodig heb of doe. Ik heb geen erg dat ik ondertussen barst van de hoogmoed, dat ik zo ijdel niet ben. Of dat ik mezelf zo knap vind, dat gelukkig Voel je de muziek die erin zit? Ja, dat is valse muziek. Maar daar zit een stuk muziek in. Zo is het nu met al die dingen. De ijdelheid en de hoogmoed berst aan alle kanten naar buiten.

En dáárom zegt Jakobus: Broeders, laat ze, als ze nu in de wereld graag baas willen zijn, dat is te begrijpen, maar kijk uit in de kerk, want die ellendeling, die slang, die moordenaar, die dief van die tong, dat kwaad, dat onbedwinglijke, dat helse vuur zit ín ons. En daar hoeft maar een klein beetje wind bij te komen en het wordt een vlam en we steken alles in brand. En soms maar een paar woorden, je begrijpt het niet, die tekenen dan een wereld. Zo kan je iemand in één keer in de hoek schuiven, wegschuiven. Dat doen we dan ook. Misschien verklaart dat - dat is ook erg persoonlijk, daar hoeft je het niet mee eens te zijn, dat begrijp je wel - mijn voorliefde, wat de mensen betreft, hoe meer gewone mensen er in de kerk komen hoe aangenamer vind ik het. Gewone mensen. En bijzondere mensen die erbij komen dat zijn zulke vreselijke lastposten, want die kennen doorgaans de Heere Jezus niet en die zijn niet ontdekt. Die zijn in hun hart zo dankbaar dat ze niet zo als die farizeeër zijn, enz. dat het farizeïsme druipt er aan alle kanten af, maar het is allemaal precies in de omgekeerde richting. Ze zijn niet zo ijdel, enz. en ...

Nou ja, gelukkig zit het bij allemaal niet even diep. Ja, het zit wel diep, maar het komt er niet bij allemaal even geraffineerd uit. Dat weet ik.

Ik heb bij Speksnijder met verbazing rond zitten kijken, ik vond het gewoon een vermaak. Ik heb er eens een jas gekocht. Daar liggen ook albumpjes en zo van trouwerijen en daar kan je nog aardige gesprekjes krijgen, want je ziet daar van de betere klasse van het volk, die daar een jurkje komen halen en een hoedje - het is goed betaald, maar goed - kopje koffie met een speculaasje erbij. Echt gezellig. Maar daar heb je ook hele gewone simpele zielen, maar je hebt er ook bij, dat je hoeft maar twee woorden te zeggen of het farizeïsme spat er gewoon uit. En als er dan iemand is die - er hangen ook bloemetjesjurken - een bloemetjesjurk uitzoekt, daar zoeken ze geen contact mee.

Kijk, zo is nu dat hele leven van de mens. Ik hoop dat we door de Heere Jezus eraan ontdekt worden, anders komen we er nooit achter. Want het is mij wel eens een groot verdriet geweest als ik er zelf op een bepaald moment, ik ben er niet vrij van, wel eens een klein beetje aan ontdekt werd, dan wil je dat graag ook aan een ander doorgeven. En ik kán het niet! Je voelt dat het een Godsdaad is om een mens werkelijk te overtuigen, want je kunt het niet. En als het vandaag lijkt, bij wijze van spreken, dat het ons een beetje begint te schemeren, dan is het morgen weer stikkedonker. Dan zeg je: Wat, kom je daar nu weer met zoiets over de brug?

Ik hoop dat de Heere dat dienstbaar stelt.

Want alle naturen van beesten en zo - ik ga al die dingen niet verklaren, want het spreekt min of meer voor zichzelf - zijn getemd geworden door de mensen, vogels zeevissen - ga maar eens naar het Dolfinarium, je staat er verbaasd van. Bijna alles is onder de macht van de mensen gesteld.

Maar de tong die kan geen mens temmen. Het is een onbedwinglijk kwaad, vol van een

JAKOBUS 3 : 10b

dodelijk vergif, venijn.

En Jakobus sluit zich erbij in: Door haar loven wij God, de Vader - dat zingen wij - en door haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn. Want God schiep de mens naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis, en dan zijn wij van onze plaats af. God is niet van Zijn plaats, nooit.

Hoe komt dat nu in orde?

Dat is de laatste gedachte, en vergeef me dat we daar niet aan toegekomen zijn, want dat is ook de belangrijkste gedachte. Zeg ook niet te gauw: Nou ja, dat van vanavond zullen we maar vergeten. Zeg dat niet te gauw. Ik heb mezelf zo tot het uiterste verzet tegen deze waarheid, als jongen al. Ik kan het niet zeggen zo fel en zo fanatiek, dat ik probeerde het vonnis te ontgaan. En ik moest het toch verliezen, toch verliezen. En toen gebeurde er heel iets anders. Toen ging niet die sloddervos van een zus, of die opgetutte meid naar de verdoemenis, maar IK! Het waren allemaal engelen in mijn oog, maar ik. Waarom? Om dit of om dat? Nee. Alleen al om mijn gedachten die vergiftig waren en die zo verdacht veel leken op het Woord van God. Ik kon het allemaal bewijzen, wat ik zei. En ik kon door het afwenden van mijn gelaat mijn misnoegen al laten merken. En als de Heere het niet gedaan had, dan had ik er nog niets van geweten. Nu nog maar iets. Maar het is wel genoeg geweest, om, ik zou haast zeggen, voorlopig een paar poten onder die stoel uit te zagen. Dat wel. Zodat hij half scheef hangt. En om voorzichtig te worden. En om te zeggen: O God, ik heb zo veel stomme dingen gedaan, bewust en onbewust, en dat ik gezegd heb, en nog: O God, wat is het waar, die zijn mond en zijn tong bewaart, bewaart zijn ziel van benauwdheden. Want je kunt het er benauwd onder hebben.

Nu, God geve dat we mogen schuilen bij Hem, in Wiens mond geen bedrog gevonden is.

AMEN

N.B.

De preken gehouden op 8,15,22 februari en 8 maart 1983 over Jakobus 2 zijn helaas niet in mijn bezit.